

- ג. שני שותפין שהטילו גורל לחלוקה בין שניהם, ולפתע בא להם אח ממדינת-הים — האם בטלה חלוקתם?
 ד. אחים שחלקו ובה בעל-חוב ונטל חלקו של אחד מהם — מה דינם?
- א. מפורש בסוגיתנו, שכשהטילו גורלות ועלה הגורל לאחד מהם — כבר נתקיימה החלוקה לכולם, לפי שגמרו ומקנו להדדי באותה הנאה שנשמעין זל"ז לחלוק בגורל. (ואפילו למ"ד 'אין ברירה' והרי הן כלקות — עפ"י הגר"ס. וע' בקוב"ש לעיל ג.) ואולם הרא"ש כתב (בתשובה), שהגורל אינו קונה אלא מברר החלקים, וכשהחזיק אחד בחלקו — החלוקה קיימת.
- (שיטת הרשב"ם שאין חילוק בין חלוקת קרקע למטלטלין. ויש מי שכתב שרק בקרקע מועיל לקנות, שהרי יש בה קנין-כסף, אך לא במטלטלין).
- ב. לפרשב"ם, החלוקה קיימת לגמרי, אע"פ שחלקו ללא דעתו, (אלא שצריכה להעשות כדין וכהלכה, כגון בדברים הצריכים שומא — בפני שלשה אנשים). ובתוס' פקפקו בדבר, שיפילו גורל מחדש, ורק אם החלק הנשאר יפול לשלישי, נשארת חלוקת הגורל הקודם בתקפה.
- ג. רב אמר: בטלה מחלוקת, ושמואל אמר מקצין משלהם ונותנים לו. (ומשמע ברשב"ם שהשלישי נוטל ללא גורל כלל אלא כל אחד נותן לו משלו. והתוס' תמהו על כך, ור"י חלק, שזכותו לדרוש גורל, אלא שלאחר שעלה לו הגורל, החלוקה של השנים הראשונים בעינה עומדת, (כל שאינה סותרת לגורל השלישי).
- רב פפא פסק כשמואל, ואולם אמימר פסק כרב, וכן מסקנת סתמא דגמרא. (וכן הלכה. קעה, ג. ואפילו נתרצה השלישי ליטול מעט מזה ומעט מזה ללא גורל, יכול כל אחד מהשנים לבטל החלוקה, כיון שהיתה בטעות. רבנו יונה; שו"ע שם).
- ד. רב אמר בטלה מחלוקת, שסובר 'יש ברירה', והאחין שחלקו — יורשים הם, ועל כולם מוטל לפרוע חוב אביהם. ולשמואל — האח שהוגבה ממנו הפסיד, שלדעתו האחין שחלקו — לקוחות הן, וכלוקח שלא באחריות. רב אסי אמר: נוטל אותו אח רביע בקרקע ורביע במעות. (לפרשב"ם, הכוונה או רבע בקרקע או במעות. ולהתוס' — רבע בקרקע ורבע (יכולים לפרעו) במעות.
- והסיקו בגמרא שבטלה מחלוקת. (וכנ"ל. קעה, ה)

דף קז

קסז. שלשה שירדו לשום, ודעותיהן חלוקות — כיצד הכרעת הדין?

- אם שנים מסכימים לדעה אחת — בטל היחיד במיעוטו.
- אם כל אחד נקב שיעור אחר — לתנא קמא יש לדון כאמצעי שביניהם. (גם אם אינו כשיעור הממוצע מבין כולם. כ"כ רשב"ם ועוד. וכ"פ הסמ"ע. ואולם הרמב"ם והשו"ע כתבו שהולכין לעולם אחר הסכום הממוצע).
- ר' אליעזר בר' צדוק אומר: נידון כממוצע שבין השנים הממעיטים. (כגון, אחד אומר 80, אחד 100 ואחד 120 — נדון 90).
- אחרים אומרים: עושין שומא ביניהם ומשלישין. (בדוגמא הנ"ל: נדון ב-...93.33. ע' הטעם ברשב"ם. ולכאורה משתנה הדבר לפי אומדן אפשרות הסטיה בהערכה, לפי גודל הסכום הנידון). וכן שנו דייני גולה. והסיק רב אשי שאין הלכה כן, (אלא הלכה כת"ק. קג, ב. וכנ"ל).

- קסח.** א. האומר לחברו: 'חצי שדה אני מוכר לך' — מה הוא נותן לו?
 ב. האומר לחברו: 'חציה שבדרום אני מוכר לך' — מה הוא נותן לו?

שאלות ותשובות לסיכום — בבא בתרא

- א. פרש ר' יוחנן (את המשנה), ששמין כמה שוה כל השדה, ונותן לו מהכחוש שבה (כרצונו), כשווי חצי מדמי השדה.
- ב. לפרוש רשב"ם — שמין דמי חציה שבדרום, ונותן לו באיזה חלק שחפץ בשדה. ואולם הרבה מפרשים להפך, ששמין דמי כולה ונותן לו בדרומה כשיעור חצי מדמי השדה.
- ובשניהם נותן לו המוכר מחלקו מקום לגדר, עם מקום לחריץ ובן חריץ מאחורי הגדר, כדי שלא תקפוץ הנמיה. (והרמב"ם כתב שהלוקח נותן מחלקו).
-